ים טלפחא. היינו עדשים דסוף מסכת ע"ז (דף עה.) דאמר בעו מיניה מרב הונא הני [ח] (גודגדא) דאדמאי מאי א"ל תניתוה מי שהיו גיתיו ובית בדיו טמאים הדפין והלולבין והעדשים מדיחן ופירש נמי הקונטרס התם דעדשה היינו גת עלמה[א] וקשה דהתם תנן דגת לריכה ניגוב ואומר [מ] בקונטרס דאבריית"א סמכינן דלא נהיגין למעבד ניגוב בגת [ט] (ורש"י) מגיה התם בבריית"א מנגבן ע"פ התוספ' ומלריך ניגוב לגת [י] (ור"ת) אומר דאפילו אי גרסינן מדיחן לא פליג אמתניתין דעדשים לאו היינו גת [כ] אלא כמו שפי' בערוך בערך טלפח מבילין טיט ומערבין בו תבן ועצורת של פשתן ועושים כמין ריחיים גדולים ונותנין על הזיתים שלא שומנן [ב] והוה סגי ליה בהדחה [ג] וא"ת לר"ת אמאי לא חשיב במתניתין בד עלמו דמכר וי"ל דפשיטא הוא שהוא עיקרו של מכר ולא נקרא בית הבד אלא על שם בד ויקבים נמי דקתני בגמ' אינו בד עלמו אלא כמו שפירש בערוך יקבים סליס שמביאים בו זיתים והתם נמי גבי מי שהיו גיתיו ובית בדיו טמאים הא דלא חשיב גת עלמו מפני שאין רגילות שיטמא לפי ששומרים אותו מליטמא מפני חשיבותו שלא ימלאו אחר מזומן אם יטמא זה וגם אין כל היד ממשמשין בו שהוא כבד ואי אפשר לטלטל ועוד שכבר פי' דין גת לענין יין נסך דבעי ניגוב והוא הדין לענין טהרות [ד] וא"ת בשלמא לפ"ה דכל הנהו [ה] דמכר הן מחוברין אלא לר"ת שמפרש טלפחא עיגול של טיט שאינו מחובר ויקבים סליס אמאי מכר כיון שאינן מחוברין וי"ל מפני שאינן חשובין כ"כ ובטליס אגב בד גופיה א"נ לפי שאין עובדין אלא לכך: **לא** מכר את הנסרים. נראה לר"י דהיינו נסריס שמכסין בהן את החמין כדאשכחן בפרק כירה (שבת דף מ.) אלא א"כ היו חמין שלו מחופים בנסריס:

אמר [ו] (רבה) אמר רב נחמן [א] החזיק בחולסית קנה מצולה [ו] פשיטא דהא אמר שמואל מכר לו עשר שדות וכו' מהו דתימא התם הוא דסדנא דארעא חד הוא אבל הכא הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד קא משמע לן: **מתני'** [ב] המוכר בית הבד מכר את הים ואת הממל ואת הבתולות [ג] אבל לא מכר את [ד] העבירים ואת הגלגל ואת הקורה [ה] ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין [ו] ר"א אומר המוכר בית הבד מכר את הקורה: **גמ'** ים טלפחא ממל א"ר אבא בר ממל מפרכתא בתולות א"ר יוחנן כלונסות של ארז שמעמידין בהן את הקורה עבירים כבשי גלגל חומרתא קורה קורה ת"ר [ח] המוכר בית הבד מכר את נסרים ואת היקבים ואת המפרכות ואת הריחים [ט] התחתונות אבל לא העליונה ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין בין כך ובין כך [י] לא מכר לא את העבירים ולא את השקין ולא את המרצופין רבי אליעזר אומר המוכר בית הבד מכר את הקורה שלא נקרא בית הבד אלא על שום קורה: **מתני'** [י] המוכר את [יא] המרחץ לא מכר את הנסרין ואת הספלין ואת [יב] הבלניות בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את המגורות של מים ולא את אוצרות של עצים: **גמ'** ת"ר [יג] המוכר את המרחץ מכר את בית הנסרין ואת בית היקמין ואת בית הספלים ואת בית הויליאות אבל לא את [יד] נסרין עצמן ולא יקמין עצמן ולא ספלים עצמן ולא ויליאות עצמן ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין [טו] בין כך ובין כך לא מכר לו את הבריכות המספקות לו מים בין בימות

מכור בכלל בית הבד ואע"ג דמיטלטל. ולשון רלשון מפירושי ר' חננאל ועיקר: **לוגסות.** אותן שנועלין [ו] בראש הגת מכאן ומכאן (ע) ונוקבים זה כנגד זה ונותנים בריחים מזה לזה ומעמידין הקורה על הבריח. ובלע"ז קורין להן יומיילי"ן תאומים ויש מקומות שקורין שרור"ש אחיות: **כיבשי.** נסרים שנותנין על הזיתים בבית הבד כשמורידין הקורה עליהן לכבשן ומשום דמיטלטלי לא מזדבני: **חומרתא.** ויי"ן בלע"ז שמגלגלין בה את הקורה להעלותה ולהורידה: **קורה.** דמתני' היינו קורה כמשמעה שגם בבבל קורין לה כן: **מכר את הנסרים.** אינם כיבשי דא"כ תקשי אמתני' דהתם קתני לא מכר והכא קתני מכר אלא הן כעין נסרים נתונים סביב הזיתים בבית הבד כדי שלא יתפזרו אנה ואנה בהכביד הקורה עליהם ונראה בעיני שמחוברים שם וקבועים הם שם לעולם. ובתוספתא [פ"ג ה"ג] גרס מכר את הילרים ונראה דנלרים גרס והיינו עקל בית הבד שקושרין בהם הזיתים כדי שלא יתפזרו [ז] : **יקבים.** היינו יס החקוקה ועשויה כעין יקב וכדכתיב (יואל ג) והשיקו היקבים תירוש ויצהר והשיקו לשון הומה ורעש שהיין עושה כשנופל מן היקב: **המפרכות.** היינו ממל דמתני' דפריש"נא לעיל מפרכתא: **הריחים התחתונה.** קבועה היא וטוחנין בה זיתים שבתחלה מפרכין אותן במפרכות ואח"כ טוחנין בריחים ואח"כ עולרין אותן בבית הבד והכי אמרינן במנחות (דף פו.): **ושקין ומרצופין.** לשאת בהן זיתים בבית הבד אלא שהמרצופין הן של עור והשקין מנולה של עזים וכל דמטלטל לא מזדבן: **מתני'** הכי גרסינן בסדר המשנה **המוכר את בית המרחץ.** בית שעשוי לרחוץ בו. וג' בתים הן זה לפנים מזה כדאמרינן ביליאות השבת (שבת דף י.) פנימי לרחילה חילון שעומדין שם מלובשין בינוני שפושטין שם בגדיהם ובתוספתא [פ"ג ה"ד] קתני בהדיא המוכר את המרחץ מכר בתים הפנימים ובתים החילונים: **הנסרים.** שנותנין על גבי קרקע המרחץ ועומדין עליהם הרוחצים שלא יכוו רגליהם מחוס הקרקע אי נמי שלא יטנפו רגליהן ומשום דמטלטלי לא מיזדבני: **ספלים.** לתת בהן מים לרחוץ ומיטלטלין: **ויילאות.** מסך כנגד הפתח. ולי נראה בגד שמסתפגין בו דהיינו אלונטית: **לא מכר מגורות של מים.** בריכות מים ששופכות מים למרחץ: **ולא אוצרות של עצים.** שהיו לחמם בהן המרחץ. והיינו טעמא דאין אלו תשמישין המיוחדין למרחץ כי הגך דלעיל ואין אלו מאני תשמישתיה אלא ממונו הן ליהנות בהם אפי' בתוך ביתו דכשקונה אותם קונה להסיק בביתו ולאפות ולצלות בהן כמו חיטי ושערי. מגורות כמו נהרסו ממגורות (יואל א) כיולא בו מגורה שהיא מליאה פירות (פסחים דף ט.): **גבו' בית הנסרין.** בית [כ] שמכניסין בו הנסרים לאחר רחילה: **אם בית היקמים** גרסי' בתוספתא [פ"ג ה"ד]. יש מפרשים חדר שמלניעין בו הגיגיות שמשימין בו מים חמין ולא נהירא לי דהיינו נמי בית היורות דקתני בתוספתא [שם]. ויש מפרשים[ז] יקמים סודר שמעטפין בהן ראשן מפני חוס המרחץ. וכל הני בתים מיחברי לבית המרחץ: **אבל לא את הנסרים.** דמיטלטלי: **ולא [כא] הספלים** גרסינן. ואית דגרסי ספסלין שיושבין עליהן בבית המרחץ. וראשון עיקר דהא במתניתין נמי ספלים גרסינן:

בין

מ) א מיי' פ"א מהל' מכירה הל' יט סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סימן קנב סעיף יב:

מא ב ג ד ה ו מיי' שם פכ"ה הלכה ז סמג שם טוש"ע מ"מ סימן רטו סעיף ב:

מב ז ח ט מיי' שם הל' ט טוש"ע שם סעיף ג:

רבינו גרשום

קמ"ל. דאפי' הכי קנה דסדנא דארעא כלומר כל הקרקע חד הוא: **פיסקא** ים טלפחא. לועזין מיי"ש שאוצרין בהו: ממל. מפרכתא. זה כמו קורנס שמפרכין בו [ח] הענבים שהן עיקר תשמישי הבד: כלונסאות. אלו עצים שעומדים מיכן ומיכן לקורה ונקובין ומשימין בריח מזה לזה ומעמידי' הקורה על הבריח. עכירין כבשי אותן קצעין שמשימין על הקרשים (דין): קורה קורה ממש: הנסרים. הם הקרשים שמשכיבין על גבי התמד ויש אומרי' אלו אותם שמקיפין אותן סביב לתמד וקושרין שלא יתפזרו הענבים אילך ואילך: היקבים. הם הסלים שמביאין בהם הזיתים מן השדה לבית הבד: ריחים התחתונים. שהיו טוחנים בהן הזיתים ואחר כך משימין הזיתים ביקב כדי להוציא השמן יפה וכל הני שייכי לבית הבד לפיכך נמכרין הם: העליונה. דהיינו הרכב אינה נמכרת דלא שייכא היא בהדי בד בלבד: השקין. אלו השקין עצמן שהיו מביאין הענבים או הזיתים בהם לאותו כלי שהוא חוץ לכרם שהוא הולך ובא מכרם לבד ומבד לכרם והוא עשוי מן עור מרצופין שלועזין מאל"ש: **פים'** הנסרים. בית המרחץ שלהן היה עשוי מאבני שיש וכשהאש בוער מתחתיו מתחמם השיש מאד ומשימין נסרים על גבי הרצפה של שיש כדי שיעמדו עליהן הרוחצין: ספלים. גביעין שמזריקין מהן המים עליהן: הויליאות. אלו הבגדים שפורשין כנגדן לפתח המרחץ כעין וילון. כל הני לא שייכי למרחץ: מגורות המים. מקוואות המים שמכניסין אותן דרך סילון למרחץ: מכר את בית הנסרים. שמצניעין שם הנסרים כן הכי נמי בית היקמין: יקמין. אלו בגדים שמעטפין ראשיהם במרחץ מפני החום שלא יזיק להם בראשם וכל הני בנינים שייכי למרחץ ולא הוי מטלטלין דה"נ קתני מתני' לקמן:

ו) נראה דל"ל הזיתים.

הגהות הב"ח

(א) גמ' קנה מצולה החזיק במצולה קנה חולסית פשיטא דהא: (ב) שם ואת הכיתים התחתונה אבל לא העליונה (ובזמן שאמר לו וכו' את המלופין) תא"מ ור"ג ס"א לא מכר לא את העבירים ולא את השקין ולא את המרצופין ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין כו': (ג) שם במשנה המוכר את בית המרחץ: (ד) גמ' אבל לא את הנסרין עלמן ולא את היקמין עלמן ולא את הספלים עלמן ולא את הוילאות עלמן: (ה) רשב"ם ד"ה (בע"ל) כיון וכו' אלא אומו שהחזיק הואיל ואין מי שמוכר לו ואומר לו לך חזק וקני דהא הך דשמואל: (ו) ד"ה חדא תמיתתא כל שדות עומדין לזריעה והלכך העשרה כשדה אחת כל"ל: (ז) ד"ה הממל ואת הבתולות בגמרא מפרש דקבועין הן: (ח) ד"ה ממל וכו' ולפי שהוא עיקר תמיני בית הבד: (ט) ד"ה כלונסות וכו' מכאן ומכאן לקורה ונוקבים: (י) ד"ה מכר את הנסרים וכו' אלא יתפזרו אנה ואנה הס"ד: (כ) ד"ה בית הנסרין בית שמצניעין בו את הנסרים: (ל) ד"ה ולא את הספלים: (מ) תוס' ד"ה יס וכו' ואומר שם בקונטרס וכו' ניגוב בגת ורשב"ם מגיה וכו' וי"ל דפשיטא הוא שהן עיקרו: (נ) בא"ד דכל הנהו מכר שהרי הן מחוברין:

לעזי רש"י

מיי"ט. עֲרֻבָה (חלק של הגת, שבו מניחים את הענבים).
יומיילי"ן [יומילי"ש].
תאומים (מוטות המחזיקים את הגת).
שרור"ש [שירור"ש].
אחיות (מוטות המחזיקים את הגת).
ויי"ן [וי"ין]. בורג המכבש (של הגת).

מוסף תוספות

א. שהענבים נתונים בה. תוס' נדה סה. ב. ולפי שהוא עגול כמין עדשה נקרא עדשה ועל שם שהמשקין יוצאין על ידו בשפע כמין ים נקרא ים. כ"ש טהרות פ"י מ"ח. ג. לפי שהיין אינו משתהה שם כ"כ כמו בגת עצמה או בבד עצמה ומשום הכי הקלו בהכשרה. רשב"ם ע"ז עה.

ד) [ל"ל רבא], ג) [גי' הערוך ערך עכר ב' העכירים וכן הגי' במשנה שבמקוואות וכתב התוי"ט שכן גירסת הרי"ף], ג) [נקמן עה: ע"ש], ד) ס"א הויליאות, ה) [בכל"ס כה], ו) [בנ"י פיתא בתרך בגמ], ז) [זכו פירוש הערוך ערך יקמין], ח) [ל"ל גורגין], ט) [ל"ל וד"ש], י) [ל"ל וד"י], כ) [וער' בר"ש סוף טהר'], ל) [וער' תוספות נדה סה. ד"ה הדפין וכו'],

(ע) גמ' קנה מצולה החזיק במצולה קנה חולסית פשיטא דהא: (פ) שם ואת הכיתים התחתונה אבל לא העליונה (ובזמן שאמר לו וכו' את המלופין) תא"מ ור"ג ס"א לא מכר לא את העבירים ולא את השקין ולא את המרצופין ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין כו': (ג) שם במשנה המוכר את בית המרחץ: (ד) גמ' אבל לא את הנסרין עלמן ולא את היקמין עלמן ולא את הספלים עלמן ולא את הוילאות עלמן: (ה) רשב"ם ד"ה (בע"ל) כיון וכו' אלא אומו שהחזיק הואיל ואין מי שמוכר לו ואומר לו לך חזק וקני דהא הך דשמואל: (ו) ד"ה חדא תמיתתא כל שדות עומדין לזריעה והלכך העשרה כשדה אחת כל"ל: (ז) ד"ה הממל ואת הבתולות בגמרא מפרש דקבועין הן: (ח) ד"ה ממל וכו' ולפי שהוא עיקר תמיני בית הבד: (ט) ד"ה כלונסות וכו' מכאן ומכאן לקורה ונוקבים: (י) ד"ה מכר את הנסרים וכו' אלא יתפזרו אנה ואנה הס"ד: (כ) ד"ה בית הנסרין בית שמצניעין בו את הנסרים: (ל) ד"ה ולא את הספלים: (מ) תוס' ד"ה יס וכו' ואומר שם בקונטרס וכו' ניגוב בגת ורשב"ם מגיה וכו' וי"ל דפשיטא הוא שהן עיקרו: (נ) בא"ד דכל הנהו מכר שהרי הן מחוברין: